

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה" הקשר הנפלא בין פרשת ויקרא לפרשת החודש שבה משלימים ד' הפרשיות כנגד ד' אותיות הוי"ה

הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה", כמו שפירש הש"ה הקדוש בפרשתנו (תורה אור): "צריך האדם למסור גופו ונפשו ולהכניע, ולעשות מעשה להראות שהוא חייב סקילה שריפה הרג וחנק, ומראה זה באמצעות פעולת הקרבן שמקריב, ומראה שמקריב את עצמו, ואז הוא קרבן לה", זהו שאמר אדם כי יקריב מכם, שמקריב את עצמו ברצונו, זהו קרבן לה". והרי זה מתאים לדברי האריז"ל כי ד' מיתות הללו מכפרות על הפגם בד' אותיות השם.

"כל הנקרא בשמי" - כל נברא יש בו צורת שם ה'

ונראה להרחיב הביאור בזה, על פי מה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת בא מב.) פירוש הפסוק (ישעיה מג-ז): "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו", שהקב"ה ברא כל נברא בחותמו ובצורתו של השם הוי"ה, כדי שיזכרו תמיד שהוא יתברך בראם. הא כיצד, הראש שהוא עגול הוא בצורת האות י, ה' אצבעות יד ימין הן כנגד אות ה' ראשונה, קומת הגוף היא בצורת האות ו, ה' אצבעות יד שמאל הן כנגד אות ה' שניה, ובלשון קדשו: "ולית בריאה דלא אתרשים בהאי שמא, בגין לאשתמודעא למאן דברא ליה, והאי יו"ד איהו דיוקנא דרישא דכל בריין, ה' ה' דיוקנא דה' אצבעאן דימינא וה' דשמאלא, ו' דיוקנא דגופא".

והנה ב"אור מלא" להרה"ק מקאסאן זצ"ל (פרשת שמות ד"ה ואלה שמות) מביא בשם הרה"ק רבי משה אסטרעיר [מחותנו של הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע], שנשאל על מה שכתב רבינו חיים וויטאל זצ"ל בשער היחודים, שבצורת איבריו של אדם נרמז השם הוי"ה, כגון שתי עיניים הן ב' יודין, והחוטם הוא בצורת ו' שהן במספר השם הוי"ה, וכן שאר האיברים רומזים על שמות הקדושים, הלא כל הגוים יש להם חיתוך איברים כמו לישראל, אם כן הרי גם בגופם רמוז שם ה'.

הרביעית פרשת החודש, אנו משלימים את כל ד' הפרשיות המכוונות כנגד ד' אותיות השם, ובכך אנו מקיימים גם בזמן הזה שאין לנו קרבנות בפועל: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה", כי בקריאת ד' הפרשיות אנו מקרבים את ד' אותיות השם הוי"ה. ועתה נצא בעזרת ה' למסע של התבוננות, לבאר הקשר הפנימי בין "קרבן לה" ובין קריאת ד' הפרשיות.

"קרבן לה" לכפר על מה שפגם בד' אותיות השם

פתח דברינו יאיר לבאר דברי האריז"ל הנ"ל, שמפרש מה שכתוב: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה", שהחוטא צריך לקרב ד' אותיות השם שפגם בעוונותיו, על פי המבואר בקריאת שמע של המיטה שסידר רבינו האריז"ל, שצריך להתוודות ולקבל עליו ארבע מיתות בית דין, כדי לכפר על מה שפגם בד' אותיות השם, מיתת סקילה כנגד מה שפגם באות י, מיתת שריפה כנגד מה שפגם באות ה' ראשונה, מיתת הרג בחרב כנגד מה שפגם באות ו, מיתת חנק כנגד מה שפגם באות ה' אחרונה.

והנה ידוע מה שביאר הרמב"ן בפרשתנו (ויקרא א-י) והסכימו עמו רבינו בחיי ורוב הראשונים, כי מה שצוה הקב"ה לחוטא להקריב קרבן, הוא כדי להביא תמורה תחת מה שהוא עצמו היה ראוי למות:

"כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן ויסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתוודה בפיו כנגד הדיבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה, כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה, וכפר הקרבן שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש".

שבת קודש הבאה עלינו לטובה ראש חודש ניסן נקראת "שבת החודש", על שם מה שתיקנו חכמינו ז"ל בנוסף על הקריאה בפרשת השבוע פרשת ויקרא, לקרוא בה למפטיר את פרשת החודש בפרשת בא, שנזכרה בה המעלה המיוחדת של חודש ניסן שהוא ראש לכל חדשי השנה (שמות יב-ב): "החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה".

ובכן דבר בעתו מה טוב לקשר את הקריאה בפרשת השבוע פרשת ויקרא עם הקריאה בפרשת החודש, על פי מה שפתח הכתוב בפרשת ויקרא בדיני קרבנות (ויקרא א-ב): "אדם כי יקריב מכם קרבן לה". וביאר רבינו האריז"ל ב"לקוטי תורה" (בטעמי המצות), כי תכלית הקרבן היא לתקן מה שפגם החוטא בד' אותיות הוי"ה, וסיים בלשון קדשו: "וזה סוד קרבן להוי"ה שמקרב ד' כוחות הוי"ה".

והנה דבר זה מתקשר להפליא עם מה שמבואר בספרים הקדושים, כי חכמינו ז"ל תיקנו לקרוא ד' פרשיות: שקלים, זכור, פרה, החודש, כי ד' פרשיות הללו מכוונות כנגד ד' אותיות השם הוי"ה, ומקור הדבר ב"קדושת לוי" (פרשת כי תשא הדיבור ה'): "וקודם אבאר לך סוד של ארבע פרשיות, שקלים זכור ופרה וחודש, הנה הם מרומזים כנגד ד' אותיות הוי"ה".

ב"מגן אברהם" להמגיד הקדוש מטריסק זי"ע (פרשת פקודי ופרשת החודש), האריך לבאר איך כל אחת מד' הפרשיות היא כנגד אות אחת מד' אותיות השם. וכן כתב ב"תולדות אהרן" להרה"ק רבי אהרן מזיטאמיר זי"ע (דרוש לפורים): "והנה הארבע פרשיות הם כנגד ד' אותיות הוי"ה". וב"אמרי יוסף" (מועדים דרוש א' לפרשת שקלים) האריך לבאר על פי דרכו הקשר בין ד' הפרשיות לד' אותיות השם.

נמצא לפי זה כי בשבת קודש הבאה עלינו לטובה, כשאנו קוראים בתורה את הפרשה

אריז"ל: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה".
תכלית הקרבן לקרב ד' אותיות השם הוי"ה שפגם בעוונותיו

זוהר הקדוש: כל אדם נכרא בצורת הוי"ה, הראש י',
ה' אצבעות יד ימין ויד שמאל ב' ההי"ן, קומת הגוף ו'

רבי משה אסטרהיר: איברייהם של ישראל הם אותיות,
כי הם מוקפים גבול להשתמש בהם רק לדברים המותרים

כאשר אדם חוטא בגופו הרי הוא פוגם בצורת השם הוי"ה,
לכן כדי לתקן הוא צריך להביא "קרבן לה"

והשיב על פי מה שנפסק להלכה בשולחן ערוך (או"ח ה' תפילין סימן לב ס"ד): "צריך שלא תדבק שום אות בחברתה, אלא כל אות תהיה מוקפת גויל". והרמז בזה כי איבריו של איש ישראל שהם בציור אותיות צריכים להיות מוקפים גויל, כלומר שיקיף אותם עם גדר וגבול, שלא להשתמש בהם רק לצורך דבר המותר על פי התורה, דהיינו שיזהר מלהסתכל בעיניו בדברים שאסורים בראיה, שלא ישמע באזניו לשון הרע ודברים בטלים, שלא ידבר בפיו לשון הרע ודברים בטלים, וכן בשאר האיברים.

נמצא לפי זה כי האיברים של איש ישראל המוקפים בגבול ומצר, לשמור עליהם שלא להשתמש בהם רק על פי התורה הרי הם בבחינת אותיות, כי ב' עינים הן ב' יודי"ן והחוטם הוא אות ו', וכן שאר האיברים כל אחד לפי צורתו ובחינתו, אבל הגוים שאינם מקיפים את איברייהם עם גבול ומצר, כי משתמשים בהם לכל הדברים האסורים ללא שום גבול ומצר, אין להם דין אותיות אלא נמשל כבהמות נדמו.

על פי האמור מפרש ה"אור מלא" רמז הפסוק (שמות א-א): "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה". פירוש, "בני ישראל" הם בבחינת "שמות" הקודש של הקב"ה המצויר בצורת פניהם ושאר איברי הגוף. ואם תאמר הלא גם לגוים יש אותו ציור הגוף, על כך מתרץ הכתוב: "הבאים מצרימה", אצל ישראל האיברים הם בתוך מצר וגבול המקיף אותם, שלא להשתמש בהם לדברים האסורים, לכן יש להם דין אות המוקפת גויל, אבל גוים שאין להם שום גבול ומצר אין להם קדושת האותיות עכדה"ק.

נמצא לפי זה כי החוטא שפרץ את הגבול והמצר שמסביב לאיברים, שלא השתמש באיברים שבראשו, העינים, האזניים והפה לעבודת ה' ולדברים המותרים, ופגם בכך באות י', ולא השתמש בשתי ידיו לקיים בהן מצוות ולעשות עמהן דברים המותרים, ופגם בכך בשתי ההי"ן, ולא השתמש בקומת גופו לעבוד בה את ה', ופגם בכך באות ו', ועל ידי זה הרי פגם בצורת השם הוי"ה החקוק בכל קומת גופו.

לכן הוא צריך להביא קרבן בהמה, כדי לכפר על מה שפגם בכל קומת גופו, ועל ידי זה הוא זוכה שאיבריו יחזרו שוב להיות בצורת השם הוי"ה. הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה", אדם שאיבד את צורת האותיות של קומת גופו בעוונותיו, והנה הוא משתוקק שוב לקרב עצמו שכל גופו יהיה מרכבה לד' אותיות הוי"ה, "מן הבהמה מן הבקר מן הצאן תקריבו את קרבנכם", ויכוון כי כל מה שעושים לבהמה היה

ראוי לעשות לו, ויחזור בתשובה שלימה על כל מה שפגם, יזכה שוב שכל קומת גופו תהיה מרכבה בצורת האותיות של השם הוי"ה.

מצות סמיכה בשתי ידיו
לתקן ב' ההי"ן שנסתלקו בחטא

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, לבאר בזה מצות סמיכה בשתי ידיו על הקרבן כדי להתוודות על עוונותיו, כמו שכתוב בפרשתנו (ויקרא א-ד): "וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו". וכתב הרמב"ן כי אף שכתוב "ידו" בלשון יחיד צריך לסמוך בשתי ידיו, כמו שדרשו בתורת כהנים (פרשת אחרי) ממה שכתוב בשעיר המשתלח ביום הכיפורים (ויקרא טז-כא): "וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר, מלמד שהסמיכה בשתי ידיו, בנין אב לכל הסמיכות שיהיו בשתי ידים". וכן פסק הרמב"ם (מעשה הקרבנות פ"ג הלכות יג-טו): "וצריך הסומך לסמוך בכל כוחו בשתי ידיו על ראש הבהמה שנאמר על ראש העולה... כיצד מתוודה, אומר חטאתי עויתי פשעתי ועשיתי כך וכך, וחזרתי בתשובה לפניך וזו כפרתיי".

נקדים מה ששינוי בגמרא (ברכות לא): "אמרו ליה רבנן לרב המנונא זוטי בהלולא דמר בריה דרבינא, לישרי לן מר, אמר להו ווי לן דמיתנן, ווי לן דמיתנן, אמרי ליה אנן מה נעני בתרן, אמר להו הי תורה והי מצוה דמגנו עלן". בקונטרס "שב דנחמתא" להגאון הגדול רבי יוסף ענגל זצ"ל (דף מה. ד"ה ובספר), מביא על כך דבר נפלא בשם הגר"א מוויילנא זי"ע, ונרחיב בביאור דבריו הקדושים [כפי שהבנתי מתוך ליקוט הדברים בכמה מקומות].

ידוע כי בחטא אדם הראשון נגזרה עליו ועל כל הנבראים מיתה, כמו שכתוב (בראשית ב-ז): "כי ביום אכלך ממנו מות תמות". והנה מה שכתוב בכפל לשון "מות תמות", הוא משום שנגזרו עליו שתי מיתות, מיתה אחת בעולם הזה שהיא מיתת הגוף שחוזר לעפרו, ומיתה אחת בעולם הבא שהיא מיתת הנפש בגיהנם.

והעצה לבטלן היא על ידי עסק התורה וקיום המצוות, כי על ידי עסק התורה שנקראת (משלי ג-ח): "עץ חיים", מבטלים מיתת הגוף בעולם הזה לפני זמנו, כמו שכתוב (שם טז): "אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד", ועל ידי שמקיימים מצוות התורה מבטלים המיתה השניה מיתת הנפש בגיהנם.

"הי תורה והי מצוה דמגנו עלן"

והנה מבואר בתיקוני זוהר (תיקון טז דף מב.), כי אדם הראשון בחטאו הפריד בשם הוי"ה שתי אותיות ה"ה משתי אותיות י"ו, וזהו רמז הכתוב (רות א-ט): "ותלכנה שתיהן" - קרי בה שתי ההי"ן שהלכו בגלות, ונשארו ב' אותיות י"ו משם הוי"ה שהן אותיות ו"י, כי הרחמים נהפכו לדין כאדם שצועק בעת צרה ו"י.

ומבאר הגר"א כי הטעם שנסתלקו הוא משום שלא עסקו בתורה שהיא בבחינת ה' הראשונה [כי יש בה נ' שערי בינה שהיא ה' הראשונה], ולא עסקו בקיום המצוות שהיא בבחינת ה' האחרונה [כי מלכות היא ה' אחרונה שממליכים את הקב"ה בקיום מצוותיו], לכן כדי להחזיר את שתי ההי"ן למקומן צריך לעסוק בתורה ובמצוות.

הנה כי כן זהו שאמר רב המנונא זוטי לתלמידיו בכפל לשון: "וי" לן דמיתנן, ווי לן דמיתנן", כי על ידי העדר העסק בתורה ומצוות מסתלקות שתי ההי"ן משם הוי"ה, ונשארו אותיות ו"י שהן תוקף הדין שמביא שתי מיתות לעולם. על כך שאלו אותו תלמידיו: "אנן מה נעני בתרן", כלומר איך נוכל לתקן ענין זה: "אמר להו הי תורה והי מצוה דמגנו עלן", שהעצה לזה היא לעסוק בתורה ומצוות שהן כנגד שתי ההי"ן שמגינות עלינו עכדה"ק.

וימתק לפרש בזה מה שדרשו בגמרא (בבא קמא פה). מקרא שכתוב (שמות כא-ט): "ורפא ירפא, מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות". רמזו בזה כי ראשי תיבות ו'רפא ו'רפא הוא ו"י, כי שורש המחלה הוא

שמתחדשים העיתים בכל חודש, כפי השתנות הצירוף של שם הוי"ה מתהווה הויה חדשה".

והנה הצירוף של חודש ניסן הוא השם הוי"ה ביותר שמורה על מדת הרחמים, לכן הוא יוצא מראשי תיבות הפסוק (תהלים צו-יא): "ישמחו השמים ותגל הארץ", כי כשנשפע רחמים בעולם אז יש שמחה בשמים וגילה בארץ. וזהו הטעם שחודש ניסן הוא ראש לכל החדשים, כי הצירוף של השם הוי"ה כסדרו הוא ראש ושורש לכל שאר הצירופים שאינם כסדרם, ועיקר יניקתם הוא מהצירוף של השם הוי"ה ביותר.

מעתה מבואר היטב מה שתיקנו חכמינו ז"ל לקרוא ד' פרשיות: שקלים, זכור, פרה, החודש, משבת שמברכים בה או שחל בה ראש חודש אדר, עד שבת שמברכים בה או שחל בה ראש חודש ניסן, כדי לתקן ולהאיר בהן ד' אותיות השם הוי"ה, וכך נזכה להיכנס לחודש ניסן שיאיר לנו הקב"ה ד' אותיות השם הוי"ה כסדרן בבחינת 'ישמחו השמים ותגל הארץ'.

לקראת ניסן חודש הגאולה צריך להשלים השם בד' אותיות

הנה מה טוב ומה נעים לבאר עוד, מה שתיקנו חכמינו ז"ל לקרוא ד' פרשיות כנגד ד' אותיות השם הוי"ה מראש חודש אדר עד ראש חודש ניסן, על פי מה ששינוי בגמרא (ר"ה יא:): "בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל. מנלן, אמר קרא (שמות יב-מב) ליל שימורים, ליל המשומר ובא מששת ימי בראשית".

נמצינו למדים מזה כי בחודש ניסן צריך לעשות הכנה לגאולה העתידה ליל הסדר המשומר ובא לגאולה העתידה. יומתק להבין בזה מה שתיקנו חכמינו ז"ל בסיום מצות סיפור יציאת מצרים לברך ברכת "אשר גאלנו", על גאולת מצרים לשעבר ולהתפלל על הגאולה העתידה, אשר שתי הגאולות משומרות מששת ימי בראשית:

"ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור, כן ה' אלקינו ואלקי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון, ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו, ברוך אתה ה' גאל ישראל".

הגה"ק רבי שלמה קלוגר זצ"ל בספרו "מעשה ידי יוצר" על הגדה של פסח (ברוך שומר הבטחתו), מפרש בזה כמין חומר מה שכתוב: "החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה".

קדושת לוי: חכמינו ז"ל תיקנו ד' פרשיות, שקלים, זכור, פרה, החודש, כנגד ד' אותיות השם הוי"ה

בחודש ניסן שולט הצירוף של השם הוי"ה ביותר היוצא מהפסוק: 'ישמחו השמים ותגל הארץ'

בפרשת החודש אנו מסיימים את ד' הפרשיות, כדי להאיר הצירוף של השם הוי"ה השולט בחודש ניסן בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל, לכן שולט בו הצירוף של השם הוי"ה שישלים הקב"ה במחיית עמלק

ונראה ברור כי מה שהביא בשם צדיקים כוונתו על הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, כמו שהביא בספר "אמרי פנחס" החדש (ארבע פרשיות אות קיח): "בשם הרב ז"ל, שהיה מצפה להגיע לארבע פרשיות ואמר [בלשון אידיש]: איך וואלט שוין געהרין עס זאל שוין קומען דיא ארבע פרשיות, איך זאל מיך זעהן מיט דעם אייבערשטיין". פירוש: אני משתוקק שכבר יגיעו ארבע פרשיות, כדי שאוכל להתראות עם הקב"ה.

ב"חקל יצחק" פרשת כי תשא (שמות לא-יב) מביא את דברי רבי פנחס מקאריץ הנ"ל, והוא מבאר הדברים בלשון קדשו:

"יש לומר הדנה השי"ת נתן לנו הארבע פרשיות בכל שנה שקלים זכור פרה חודש, וכתב בספר הקדוש קדושת לוי דהם נגד ד' אותיות יקו"ק ברוך הוא וברוך שמו, ומרן באמרי יוסף פרשת שקלים האריך בזה. ובפשוט הענין דאם האדם חוטא עושה ח"ו פגם ופירוד באותיות שמו יתברך... וכן אחר ימי השוכבים שישאל עושי תשובה, קורין הארבע פרשיות כדי לייחד אותיות השם ברוך הוא וברוך שמו, ועל כן אמר הרה"ק הרבי פנחס מקאריץ זצ"ל, אשר מצפה על הארבע פרשיות כדי להתראות לפני השי"ת, כי הארבע פרשיות הם ארבעת אותיות השם ברוך הוא".

הצירוף של ניסן שם הוי"ה ביותר שורש לכל החדשים

ויש להוסיף תבלין לבאר מה שתיקנו לסיים את קריאת ד' הפרשיות לקראת ראש חודש ניסן, על פי הידוע ומפורסם מספרים הקדושים כי שם הוי"ה יש לו י"ב צירופים המכוונים כנגד י"ב חדשי השנה, לכל חודש יש צירוף אחד פרטי המיוחד לו, כמו שכתב ה"בני יששכר" (ראש חודש מאמר א אות ד): "חדש בגימטריא שי"ב, הנה ישנם י"ב צירופי הוי"ה ובכל חדש מאיר צירוף אחד, הנה י"ב חדשים י"ב צירופי הוי"ה, י"ב פעמים הוי"ה בגימטריא שי"ב מנין חדש, לשון חידוש

מפאת שלא עסק בתורה וקיום המצוות, וגרם בכך שנסתלקו שתי ההי"ן בבחינת: "הי תורה והי מצוה", ונשארו אותיות ו"י שמזה בא כאב ו"י של המחלה. לכן התיקון על כך הוא: "ורפא ירפא", שירפא ב' אותיות ו"י על ידי שיעסוק בתורה ומצוות שהן בבחינת שתי ההי"ן, ועל ידי זה יחזור למקומן להשלים את הצירוף של השם הוי"ה שהוא מדת הרחמים.

מעתה יאירו עינינו להבין מה שצוה הקב"ה שיסמוך האדם את שתי ידיו על הקרבן, לפי הזוהר הנ"ל ששתי הידים שיש בכל אחת ה' אצבעות הן כנגד ב' ההי"ן, לכן צריך להתוודות על הקרבן בשתי ידיו לכפר על מה שפגם בהסתלקות ב' ההי"ן מהשם הוי"ה. ויש לומר כי זהו רמז הכתוב: "וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו" - עליו דייקא שהוא אותיות על יו, היינו לכפר על מה שגרם שנשארו רק ב' אותיות ו"י להשליט הדין בעולם בבחינת ו"י, ועל ידי שמביא "קרבן לה" הוא מקרב כל ד' אותיות השם.

ד' פרשיות כנגד ד' אותיות השם

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הקשר הפנימי בין פרשת ויקרא לשבת החודש, על פי מה שנרחיב להתבונן בדברי ה"קדושת לוי" שהזכרנו בתחילת המאמר, כי חכמינו ז"ל תיקנו לקרוא ד' פרשיות: שקלים, זכור, פרה, החודש, כנגד ד' אותיות השם הוי"ה. והנה בענין זה דבר בעתו מה טוב להביא מה שכתב ב"כנסת ישראל" (לד' פרשיות דף לח). בשם הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע:

"אמר בשם הצדיקים, שבד' פרשיות יכול כל אחד לראות את עצמו עם הקב"ה. והענין הוא שהד' פרשיות הם כנגד ד' אותיות הוי"ה ברוך הוא, ד' אותיות הרחמים, ובכל פרשה מאיר את אחת משם הוי"ה ברוך הוא, וכשהאדם מקדש ומטהר עצמו נעשה כלי להשראת השכינה עליו, ועל כן אנו מבקשים (מוסף לפרשת שקלים) אור פניך עלינו אדון נשא".

לכן צריך לעבוד בו את עבודת התשובה של חודש תשרי, כדי לקרב את הגאולה בזכות התשובה.

"למען שמך ה' וסלחת לעוני כי רב הוא"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שבחר הקב"ה לחודש ניסן הצירוף של השם הוי"ה ביושר, על פי מה שהביא השל"ה הקדוש (מסכת שביעות פרק תורה אור אות מ) בשם אביו לפרש דברי רש"י (בראשית א-א): "ברא אלקים, ולא אמר ברא ה', שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין. והיינו דכתיב (שם ב-ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים".

הביאור בזה, כי מצד הדין לא היה ראוי שלחוטא יהיה תיקון בתשובה, אלא הנפש החוטאת כנגד בורא עולם תמות, אולם מצד החסד והרחמים מקבל הקב"ה את החוטא בתשובה. וזהו שפירש רש"י: "שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים", כי מצד הדין אי אפשר לקבל את החוטא בתשובה, ואז אין העולם מתקיים כמו שאמר החכם מכל אדם (קהלת ז-ב): "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", על כן "הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין", וענין השיתוף הוא שאם יעשה תשובה יתכפר לו ואם לא בחטאו ימות.

יומתק לפרש בזה (תהלים כה-יא): "למען שמך ה'
וסלחת לעוני כי רב הוא". כלומר למען שמך הוי"ה שקדם לשם אלקים במעשה בראשית, להורות על הקדמת מדת רחמים למדת הדין שמצד זה מקבל הקב"ה את האדם בתשובה, "וסלחת לעוני כי רב הוא". הנה כי כן הרווחנו להבין מה שבחר הקב"ה לחודש ניסן הצירוף של השם הוי"ה ביושר, כדי לרמז בכך שחודש זה מיועד לתשובה שהקב"ה מקבלה על ידי השם הוי"ה, כדי לקרב את הגאולה העתידה שאז י'שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ.

בכך אנו מסיימים את המסע התורני שהתחלנו בו, לקשר בין פרשת ויקרא לפרשת החודש, כי בשבת קודש הבאה עלינו לטובה כשאנו קוראים בתורה פרשת ויקרא: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", נזכור שתכלית הקרבת הקרבן היא להשלים את השם בד' אותיותיו, והרי זה מתקשר להפליא עם הקריאה בפרשת החודש, שבה אנו משלימים את כל ד' הפרשיות המכוונות כנגד ד' אותיות השם המאירים בחודש ניסן, כדי לקרב את הגאולה שאז יהיה השם שלם, ויתקיים בנו: י'שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ במהרה בימינו אמן.

הסתר פנים למטה אין השם שלם, כי נחסרו אותיות ו"ה שהן ראשי תיבות ו'תגל ה'ארץ עכדה"ק.

ויש להוסיף נקודה יקרה כי כאשר נתבונן נראה שפסוק זה מדבר על הגאולה העתידה (תהלים צ-יא): "ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלואו, יעלוו שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער, לפני ה' כי בא כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים באמונתו". ולפי המבואר הרי זה שייך לחודש ניסן שהוא משומר ובא לגאולה העתידה.

"ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה"

והנני להעלות על שלחן מלכים רעיון נכבד, לבאר לפי האמור טעם נוסף שבחר הקב"ה לחודש ניסן הצירוף של השם הוי"ה ביושר, היוצא מראשי תיבות י'שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ, בהקדם לבאר מה שפירש הרבי ר' ברוך ממעז'בוז' זי"ע מה שכתוב בחג הפסח (שמות יג-ה): "ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה".

וביאר בדברי קדשו כי העבודה של חודש תשרי נקראת "זאת", כמו שכתוב בעבודת יום הכיפורים (ויקרא טו-א): "בזאת יבא אהרן אל הקודש". ואילו העבודה של חודש ניסן נקראת "זה", כמו שכתוב: "החודש הזה לכם ראש חדשים". הנה כי כן זהו פירוש הפסוק: "ועבדת את העבודה הזאת", העבודה של חודש תשרי שנקרא "זאת", תעבוד "בחודש הזה", בחודש ניסן שנקרא "זה" עכדה"ק.

כעבדא קמיה מאריה נראה לפרש כוונתו, לפי מה שנתבאר כי בחודש ניסן צריך לעשות הכנה לגאולה העתידה שתהיה בחודש זה, והרי שנינו בגמרא (סנהדרין זז): "רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה נגאלין, ואם לאו אין נגאלין. אמר ליה רבי יהושע, אם אין עושין תשובה אין נגאלין, אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב". הרי מבואר כי לפי כל הדעות אין ישראל נגאלים אלא בתשובה. וכן פסק הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ז ה"ה): "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה".

הנה כי כן יאירו עינינו להבין דברי הרבי ר' ברוך בפירוש הפסוק: "ועבדת את העבודה הזאת", היינו העבודה של תשובה בחודש תשרי שיש בו עשרת ימי התשובה, "בחודש הזה", בחודש ניסן שנאמר בו: "החודש הזה לכם ראש חדשים", אשר כפי המבואר הכוונה בזה, שהוא ראש לכל התחדשות הגאולה, הן גאולת מצרים והן הגאולה העתידה,

וצריך ביאור מה שכפל הלשון לומר אותו דבר, כי אם החודש הזה הוא "ראש חדשים", הרי ברור שהוא ראשון לכל חדשי השנה.

אך לפי האמור הפירוש הוא כך: "החודש הזה" - חודש ניסן "ראש חדשים", הוא ראש לכל התחדשות הגאולות שיהיו לישראל, דהיינו לגאולת מצרים שגאל אותם הקב"ה בחודש ניסן, וגם לגאולה העתידה שגאל אותם הקב"ה מכל האומות, לכן מצד חשיבות החודש: "ראשון הוא לכם לחדשי השנה", תקבעו אותו ראשון לכל חדשי השנה.

בחודש ניסן מאיר הצירוף של הגאולה העתידה

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין, מה שבחר הקב"ה לחודש ניסן את הצירוף של השם הוי"ה ביושר היוצא מראשי תיבות: "ישמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ", על פי מה שכתוב במלחמת עמלק (שמות יז-ז): "ויאמר כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור". ופירש רש"י: "נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק", כי כל זמן שעמלק קיים חסרות אותיות ו"ה מן השם הוי"ה ונשארו רק אותיות י"ה.

נמצא לפי זה כי בגאולה העתידה ישלים הקב"ה את מחצית השם אותיות ו"ה שנחסרו בגלות. ויש לומר כי דבר זה רמוז בתיבת גאול"ה שהיא אותיות גאל ו"ה, לרמז שגאל הקב"ה ב' אותיות ו"ה החסרות בגלות. הנה כי כן מטעם זה בחר הקב"ה להאיר בחודש ניסן את השם הוי"ה ביושר, לרמז בכך כי חודש זה מסוגל לקרב את הגאולה העתידה, שאז יתמלא שמו של הקב"ה בכל ד' אותיותיו.

יומתק להבין בזה הקשר בין הצירוף של חודש ניסן ובין הפסוק שממנו יוצא צירוף זה: י'שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ, על פי מה שביאר ב"ישמחו משה" (פרשת בשלח ד"ה עוד פירוש), הטעם שכל זמן שעמלק קיים אין השם שלם כי חסרות אותיות ו"ה, על פי מה שנתבאר כי השם הוי"ה יוצא מראשי תיבות הפסוק: י'שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ". והנה בשמים נראית תמיד גדלותו של הקב"ה אפילו בזמן שיש הסתר פנים וגלות למטה.

נמצא לפי זה כי אפילו בזמן גלות י'שמחו ה'שמים בהתגלות כבוד מלכותו בשמים. אך למטה בארץ מתגלה כבוד מלכותו דוקא בזמן הגאולה, אבל בזמן של גלות והסתר פנים חסרה השמחה למטה בארץ, על כן כל זמן שעמלק קיים שגורם